

Visoki predstavnik podržava strogu primjenu imovinskih zakona

Visoki predstavnik Wolfgang Petritsch je primio brojne upite i pisma podrške bračnom paru profesora koji su u skladu sa imovinskim i stambenim zakonima prosle sedmice morali napustiti stan koji su koristili u Sarajevu. Iako Visoki predstavnik suosjeca sa ovom porodicom, on smatra da je stroga i jednaka provedba imovinskih zakona, bez izuzetaka, od ključne važnosti za zaštitu prava raseljenih osoba i izbjeglica na povratak, te za uspostavu vladavine zakona u Bosni i Hercegovini.

Sve osobe koje koriste smještaj koji pripada nekom drugom tvrde da imaju valjanog razloga da i dalje koriste tu imovinu i da ih stoga treba izuzeti iz primjene imovinskih i stambenih zakona. Ovo je jedan od razloga koji je sprecavao njihovu provedbu i proces povratka. U mnogim slučajevima argumenti ovih ljudi su razumljivi sa stajališta ljudskosti. Međutim, ne mogu se praviti izuzeci ni za jednu kategoriju ljudi. To bi bilo u suprotnosti sa vladavinom zakona i na kraju bi unistilo ideju povratka i time svaku nadu za ponovnu izgradnju multietničkog društva. Ustvari, Visoki predstavnik smatra da je dužnost intelektualne elite u ovoj zemlji, dužnosnika i istaknutih članova društva, da daju primjer tako što će se iseliti iz stanova koji su predmet zahtjeva za povrat.

Slučaj ovih profesora potcrtava taj problem. U prilogu se nalazi odgovor koji je Visoki predstavnik napisao kolegi ovoga bračnog para, profesoru na jednom evropskom univerzitetu. Da bi se zaštitio identitet osoba, sva su imena izostavljena.

3. februar 1990.

Postovani dekanе ...,

Zahvaljujem Vam na pismu od 19. januara u kojem ste izrazili zabrinutost za stambenu situaciju profesora... i njegove supruge, koji pripadaju nastavničkom kadru Univerziteta u Sarajevu. Zelio bih iskoristiti ovu priliku da objasnim pitanje koje je od velikog znacaja za medjunarodnu zajednicu i, sto je najvaznije, za narod u Bosni i Hercegovini.

Zakoni na osnovu kojih su ratne vlasti mogle proglasiti stanove u drustvenom vlasnistvu "napustenim", te ih nakon toga dodijeliti nekom drugom na koristenje, su protivni osnovnim postavkama Konvencije o statusu izbjeglica da raseljene osobe i izbjeglice ne napustaju svoje domove dobrovoljno vec zbog osnovanog straha od progona, i da imaju pravo na povratak. Ovi zakoni su takodje bili u suprotnosti sa clanom 1. Prvog protokola Evropske konvencije za zastitu ljudskih prava kojim se garantuje zastita licne svojine.

Primjena ovih zakona je dovela do siroke zloupotrebe, ukljucujuci i dodjelu stanova kojima raspolaze Univerzitet u Sarajevu. Dok su neki clanovi osoblja univerziteta postali raseljene osobe bez druge mogucnosti nego da zahtijevaju alternativni smjestaj, drugi su jednostavno iskoristili priliku da poprave svoju stambenu situaciju. Trenutno, bivse clanove osoblja univerziteta koji pokusavaju da se vrate odvraca cinjenica da su njihovi stanovi jos zauzeti, iako su mnogi od njih davno podnijeli zahtjeve za povrat.

Od potpisivanja Daytonskog mirovnog sporazuma, doneseni su novi imovinski i stambeni zakoni u cilju provodjenja Aneksa VII Sporazuma, kojima se garantuju univerzalna prava na povratak i imovinu. Ovi zakoni, zasnovani na medjunarodno priznatim ljudskim pravima, priznaju stanarsko pravo na stan u drustvenom vlasnistvu za ono sto to pravo zaista jeste, pravo na ekskluzivnu i iskljucivu upotrebu necije imovine. Novi zakoni ponistavaju ponovnu dodjelu stanova i kuca koja je izvorsena u ratu i stite prava ranijih stanara. No, u ovim zakonima su uzete u obzir i humanitarne potrebe i postoje odredbe kojima se stite oni koji nemaju alternativu za

smjestaj, kao sto su raseljene osobe koje se jos ne mogu vratiti svojim domovima.

Iako u potpunosti razumijem Vasu brigu za porodicu ..., organ za stambena pitanja u Sarajevu je ustanovio da njima na raspolaganju stoji odgovarajuci smjestaj u Sarajevu. Dom u kojem je gdja ... bila prijavljena prije rata je jos uvijek u posjedu njene majke, i dovoljno je veliki prema zakonu ove zemlje da se u njega smjesti cijela porodica. Kada ovo ne bi bio slucaj, obezbjedio bi im se alternativni smjestaj. Zakonitom korisniku, gdji ..., ciji je povratak prosle godine pozdravio Filozofski fakultet Univerziteta u Sarajevu, organ za stambena pitanja u Sarajevu je odobrio povrat stana. Ona je to pravo iskoristila prosle sedmice.

Osjećam najdublje postovanje i divljenje prema pojedincima koji su ostali u Sarajevu tokom rata i neprestano radili na ocuvanju njegove multietnicnosti. No, ne mogu sebi dozvoliti da me osjecanja skrenu sa puta zastite prava pojedinca na povratak i imovinu. Jednostavno, oni koji se nalaze u tudjim domovima moraju otici. Ne mozemo ocekivati od zakona da uvede izuzetke na osnovu naseg licnog suda o karakteru ili djelu pojedinca.

Ustvari, upravo ova brojna izuzeca – od kojih su neka nastala zbog iskrenog suosjecanja, a neka zbog zloupotrebe ovlastenja – su znatno usporila povratak gradjana ove zemlje. Vise od cetiri godine nakon Dayton, neprihvatljivo je da 1,2 miliona Bosanaca i dalje zive kao izbjeglice ili raseljene osobe. Da bi se ovaj problem rijesio, smatram politicku i intelektualnu elitu ove zemlje odgovornom za davanje primjera postivanja zakona i napustanja tudjeg doma. Zaista, bez ovakvog licnog primjera, moram se zapitati postoji li mogucnost za dugorocnu odrzivost Bosne i Hercegovine.

Uzimajuci u obzir da je povratak izbjeglica i raseljenih osoba kljuc za obnovu ove zemlje, apeliram na Vas da podržite napore medjunarodne zajednice. Nadam se da cete prenijeti profesoru ...

da je ostavsi tokom rata jasno pokazao posvecenost Bosni i Hercegovini, ali da sada treba igrati ulogu u izgradnji buducnosti ove zemlje. Univerzalna implementacija imovinskih i stambenih zakona je od kljucnog znacaja za povratak svih izbjeglica i raseljenih osoba svojim domovima i za dugorocno obnavljanje multietnickog drustva zasnovanog na vladavini zakona.

S postovanjem

Potpisao: Wolfgang Petritsch